

แนวทางการบริหารโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC)

Guidelines for School Administration as Learning Community (SLC)

ทรงวุฒิ วีเปลี่ยน¹ ศิริพงษ์ เสาภายาน² และจารุวรรณ พลอยดวงรัตน์³

Songwut Veepion, Siriphong Sauphayana and Jaruwat Ployduangrat

Received: March 01, 2023

Revised: April 17, 2023

Accepted: May 18, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นถึงการนำรูปแบบโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ School as Learning Community (SLC) มาพัฒนาโรงเรียนตามบริบทของชุมชน โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ เป็นกระบวนการหนึ่งในการนำมาเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีความเข้มแข็งด้วยการเรียนรู้และความรู้ของชุมชน โดยให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และนำความรู้ทักษะ ความสามารถต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาโรงเรียน ผลการศึกษา พบว่า แนวทางสำหรับการบริหารโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) การตั้งคำถาม 2) การแสวงหาความรู้สารสนเทศ 3) สร้างองค์ความรู้ 4) เรียนรู้เพื่อการสื่อสาร และ 5) การตอบสนองสังคม เพื่อสะท้อนแนวทางและแนวคิดการบริหารจัดการศึกษาที่มีความแตกต่างทั้งบริบททางสังคมสภาพทางเศรษฐกิจของชุมชน

คำสำคัญ: แนวทางการบริหารโรงเรียน, โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้, ชุมชนแห่งการเรียนรู้

¹⁻² มหาวิทยาลัยรามคำแหง; Ramkhamhaeng University

³ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง; King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang
Corresponding author, e-mail: Songwut_vp@hotmail.com

Abstract

This academic article aimed to demonstrate the use of School as Learning Community (SLC) model to develop schools according to the community context. The learning community was a process used to develop the school to be strong with learning and knowledge of the community by allowing people in the community to participate in the development of their community through the learning process, analytical thinking, solving problems logically and applying various knowledge, skills, and abilities to develop school. The results of the study found that the guidelines for school administration as learning community consisted of 5 steps as follows: 1) asking questions, 2) seeking information, 3) creating knowledge, 4) learning for communication, and 5) giving back to society to reflect the approaches and concepts of educational management that were different in the social context and economic conditions of the community.

Keywords: School Administration Guidelines, School as Learning Community, Learning Community

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติปี พ.ศ. 2561-2580 กำหนดวิสัยทัศน์เพื่อการพัฒนาชาติให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ให้เป็นประเทศที่พัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยยุทธศาสตร์ชาติ ข้อที่ 3 ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาคนในทุกด้านและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ และเพิ่มประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษาให้มีการพัฒนาทำให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเข้าใจตนเองสังคมตามบริบทที่ตนเป็น มีความรู้และรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน และสร้างพื้นฐานการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลของโลกอนาคตเพื่อความเป็นเลิศสู่ระดับสากล (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

วิสัยทัศน์ของชาติได้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นแม่แบบในการพัฒนาด้านการศึกษา มุ่งเน้นสาระความเป็นมนุษย์ที่มีความสุข มีความรู้ตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบต่อตนและสังคม เข้าใจบริบทความแตกต่างและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข พัฒนาความรู้และทักษะของ

ต้นสู่ความเป็นเลิศเพื่อเข้าสู่โลกในอนาคตที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งหน้าที่ในการนำนโยบายของชาติมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม คือ โรงเรียนและหลายโรงเรียนได้นำนโยบายมาส่งต่อผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้ทำหน้าที่การสอน และผู้ปกครองที่ให้การสนับสนุนนักเรียน เพราะเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนวันนี้จะเป็นอนาคตที่ประเทศชาติคาดหวัง

สำหรับรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จได้รับความนิยมและเป็นต้นแบบการบริหารโรงเรียนในปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based Management) ซึ่งมีความเป็นอิสระในการบริหารทรัพยากร งบประมาณการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและคนในชุมชนเข้าบริหารโรงเรียนของตนภายใต้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนตามวิสัยทัศน์ที่โรงเรียนกำหนด (กิริยณดา หนูอินทร์, 2562) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) หมายถึง การพัฒนาวิชาชีพครู โดยให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิผล โดยการดำเนินงานของชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ ส่งผลถึงเป้าหมายเพื่อการพัฒนาทักษะและศักยภาพ ให้เป็นครูมืออาชีพ (กมลวรรณ ทิพยเนตร, 2561)

School as Learning Community (SLC) เป็นรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนที่มีหลายประเทศทั่วโลก นำไปปรับใช้ในการบริหารโรงเรียน สามารถปรับเปลี่ยนได้ตรงตามบริบทของแต่ละพื้นที่ สร้างสังคมที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียน เสริมทักษะความชำนาญของแต่ละบุคคลทำให้เกิดความเป็นเลิศในด้านที่ผู้เรียนสนใจ การรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการเรียนการสอน ทำให้สามารถนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ได้อย่างคุ้มค่า เกิดเป็นสังคมโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม

ความหมายของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ School as Learning Community (SLC)

ปัจจุบันมีนักวิจัยและนักวิชาการหลายท่าน ได้นิยามความหมายของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยตามคำเรียกในภาษาอังกฤษที่แตกต่างแต่นิยามในความหมายเดียวกัน เช่น School as Learning Organization (SLO) (Senge, P.M., 1990), School as Learning Community (SLC) (Sato, M., 2016), Learning Community of School (LCS) (Mello, R.R. & Braga, F.M., 2018), Lesson Study for Learning Community (LSLC) ฯลฯ โดยสรุปความหมายของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ตามนิยามของนักวิชาการ ได้ดังนี้

Elboj, C., et al. (2002) ระบุว่า โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community: SLC) เป็นการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนทางด้านวัฒนธรรมและสังคม เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความสำเร็จให้แก่ผู้เรียนโดยพิจารณา การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันของคนที่มีความหลากหลายในสังคมเดียวกัน

García-Carrión, R., et al (2020) ได้นิยามคำว่า โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community: SLC) หมายถึง การมีวิสัยทัศน์และข้อตกลง รวมไปถึงคุณค่าพื้นฐานและวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้เรียน ครู ผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการสนับสนุนเพื่อเพิ่มคุณภาพและพัฒนาโรงเรียน

สายสุณีย์ กอสนาน (2562) ได้ให้ความหมายของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community: SLC) หมายถึง โรงเรียนที่ช่วยอบรมสั่งสอนและให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกัน บทบาทของครูผู้สอนในโรงเรียนทำให้ครูได้เรียนรู้ร่วมกันได้ร่วมกันพัฒนาวิชาชีพของตัวครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพ ผู้ปกครองและชุมชนได้มีส่วนร่วมในโรงเรียน ทำให้เกิดการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนอย่างสมบูรณ์แบบ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปความหมายของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community: SLC) ได้ว่า โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้หมายถึง การสนับสนุนการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนระหว่างผู้เรียน ครู ผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ภายใต้วิสัยทัศน์และข้อตกลงร่วมกัน ตลอดจนคุณค่าพื้นฐานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด เพื่อพัฒนาคุณภาพและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียน

ความสำคัญของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ School as Learning Community (SLC)

School as Learning Community (SLC) เป็นรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ เป็นเครื่องมือนำสู่การพัฒนาโรงเรียนแห่งศตวรรษที่ 21 (EDUCA Review, 2564) สามารถเชื่อมโยงได้หลายมิติของการจัดการโรงเรียน เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนและการจัดการระบบการเรียนการสอนในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำ SLC ไปกำหนดเป็นนโยบาย วิสัยทัศน์ของโรงเรียนทำให้เกิดทิศทางการจัดการร่วมกันในองค์กร มีการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม มีความเป็นประชาธิปไตย (Democracy Philosophy) ทุกคนสามารถร่วมกันกำหนดเป้าหมาย มีจุดมุ่งหมายเดียวกันทั้งระบบ ครู ผู้สอนสามารถออกแบบจัดกิจกรรมโดยนำ SLC มาออกแบบการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนจึงมีส่วนร่วมจากทุกคน

ที่เกี่ยวข้อง ห้องเรียนเป็นห้องเรียนสาธารณะ ทำให้ทุกคนสามารถเข้ามาแสดงความคิดเห็นร่วมกัน และสามารถกำหนดรูปแบบการจัดการในห้องร่วมกันออกแบบบรรยากาศของห้องเรียน กิจกรรมยังเป็นการส่งเสริมความเป็นเลิศของผู้เรียนโดยเชื่อมโยงความแตกต่างของแต่ละคน นำมาพัฒนาเพื่อให้ผู้เรียนเป็นเลิศในสิ่งที่ตนสนใจ และเป็นส่วนหนึ่งของสังคมแห่งการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์แบบ ผู้ปกครองในฐานะผู้มีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียน สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เข้ามาพูดคุยและเสนอแนะซึ่งอยู่ภายใต้ข้อตกลงร่วมกันของชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC)

SLC เป็นแนวทางของการปฏิรูปการศึกษา โดยการสร้างวิสัยทัศน์และการมีส่วนร่วมของเด็กทุกคนและเด็กทุกคน สามารถเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยการจัดรูปแบบห้องเรียนแบบ SLC เกิดขึ้นครั้งแรกที่ประเทศญี่ปุ่น โดยซาโต มานาบุ และขยายออกไปสู่ระดับประเทศและทวีปต่าง ๆ จนได้รับความสนใจในระดับนานาชาติ การจัดการศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นการพัฒนาโรงเรียนแห่งศตวรรษที่ 21 โดยส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย ไม่มุ่งเน้นสิ่งใดหรือผู้ใดเป็นสำคัญที่สุดเพียงสิ่งเดียว แต่ให้ทุกคนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนโดยยึด 3 ประเด็นสำคัญ ประเด็นแรก การรวมกลุ่มเครือข่ายครู ผู้บริหารโรงเรียน นักครูศึกษาและนักการศึกษา ทำให้เกิดการขับเคลื่อนความเป็นสาธารณะ ประเด็นที่สอง ให้ความสำคัญเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ประเด็นที่สาม ให้ความสำคัญแห่งความเป็นเลิศ และการพัฒนาครูทุกคนร่วมกัน โดยเรียกรูปแบบการพัฒนานี้ว่า School as Learning Community หรือ SLC โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (EDUCA Review, 2564) ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในหลากหลายมิติ ได้แก่ มิติโรงเรียน มิติผู้บริหาร มิติผู้เรียน และมิติผู้ปกครอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้ ซึ่งให้ความสำคัญกับผู้ที่มีความเกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อโรงเรียน

1.1 ทำให้โรงเรียนและห้องเรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นพื้นที่สาธารณะ

1.2 ทุกคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียนสามารถเข้ามาร่วมกันพัฒนาได้อย่างเป็นอิสระอยู่ภายใต้วิสัยทัศน์ร่วมกัน

1.3 มีวิสัยทัศน์และแนวคิดเดียวกัน

2. ประโยชน์ต่อผู้บริหาร

2.1 ผู้บริหารสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ในการจัดการโรงเรียนได้ชัดเจน

2.2 รวดเร็วและทันสมัย การยอมรับฟังความคิดเห็นของครูในโรงเรียน

2.3 ทำให้การบริหารงานมีความรวดเร็วตรงตามวัตถุประสงค์ความต้องการของ

ผู้ปฏิบัติงานจริง

3. ประโยชน์ต่อผู้เรียน

3.1 สามารถพัฒนาการเรียนการสอนให้ตรงตามความถนัดของผู้เรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล นิสัย ความชอบของแต่ละบุคคล

3.2 ส่งเสริมให้เกิดความเป็นเลิศในด้านที่ผู้เรียนสนใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ประโยชน์ต่อผู้ปกครอง การที่โรงเรียนและห้องเรียนเป็นสาธารณะ ทำให้ผู้ปกครองหรือคนในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถ นำเอาทักษะต่าง ๆ มาร่วมกันออกแบบห้องเรียน รูปแบบกิจกรรมจะทำให้โรงเรียนเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์แบบ

สรุปได้ว่า School as Learning Community หรือ SLC โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ เป็นการร่วมมือของทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาโรงเรียน ให้เป็นพื้นที่ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ ของทุกคนในการร่วมกันพัฒนาการบริหารโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอน โดยมีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน สามารถปรับเปลี่ยนให้ตรงตามบริบทของสังคม ผ่านการแสดงความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดร่วมกัน

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้

แนวคิดทฤษฎีที่สำคัญของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ SLC ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีของนักการศึกษา 2 แนวคิดได้แก่ 1) แนวคิดเชิงปรัชญาทางการเมืองของดิวอี้ และ 2) แนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของซาโต มาซาบุ รายนละเอียดดังนี้

แนวคิดแรก เป็นแนวคิดเชิงปรัชญาทางการเมืองของดิวอี้ (Dewey, J., 1927) ที่ระบุหลักการประชาธิปไตยเป็นหลักการสำคัญว่า การรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันเป็นกระบวนการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ อารมณ์ความรู้สึก และมุมมองที่หลากหลาย ภายใต้วิสัยทัศน์และแนวทางร่วมกัน

แนวคิดที่สอง เป็นการนำแนวคิดเชิงปรัชญาทางการเมืองของดิวอี้มาเป็นหลักการพื้นฐานและนำไปสู่แนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้โดยนักวิชาการที่ชื่อว่า ซาโต มาซาบุ (Sato, M., 2016) ซึ่งมีหลักการสำคัญ 4 ประการ ดังนี้ 1) SLC ไม่ใช่สูตรหรือเทคนิคที่ตายตัวแต่เป็นการผสมผสานระหว่างวิสัยทัศน์ ปรัชญา และระบบกิจกรรม 2) SLC เป็นการบูรณาการร่วมกันจากหลากหลายแนวทาง โดยอาศัยการบริหารงานภายใต้หลักประชาธิปไตยที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีสิทธิและความเสมอภาคในการบริหารร่วมกัน 3) SLC อาศัยหลักการพื้นฐานการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยอาศัยการสื่อสารแบบโต้ตอบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกคนผ่านการระดมความคิดเห็นและการตอบสนองร่วมกัน และ 4) SLC ไม่ใช่การเคลื่อนไหว แต่เป็น

เครือข่ายที่มีการกระจายอำนาจอย่างหลากหลาย โดยทำให้เป็นห้องเรียนสาธารณะที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนทุกคนผ่านกระบวนการพัฒนาครูโดยใช้ชั้นเรียนและห้องเรียนเป็นฐาน ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วนคือ 1) การเปลี่ยนแปลงระดับบุคคล (Individual Changes) 2) การเรียนรู้ของครูทุกคน (Learning Together) และ 3) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันของทุกคน (Making the Entire School Learning) (อรรถพล อนันตวรสกุล, 2565)

ประวัติและวิวัฒนาการของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้

โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community: SLC) หรือโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ นั้น เป็นแนวคิดทางการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นมากกว่า 20 ปี ที่ส่งผลให้เกิดการปฏิรูปโรงเรียนในประเทศญี่ปุ่น ตั้งแต่ระดับฐานรากจนได้รับความสนใจและขยายเครือข่ายออกไปในประเทศอื่น ๆ ทางภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดจนถึงนอกทวีปต่าง ๆ เช่น ประเทศเม็กซิโก จนทำให้เกิดเครือข่ายในระดับนานาชาติ ภายใต้ชื่อว่า “The International Network for School as Learning Community” (อรรถพล อนันตวรสกุล, 2565)

SLC ประเทศญี่ปุ่นในฐานะที่เป็นต้นแบบ SLC ได้นำขบวนการ SLC ไปใช้ในโรงเรียนหลายแห่งทั่วประเทศญี่ปุ่น โดยนำมาพัฒนาภาวะผู้นำของครูใหญ่ ส่งเสริมทักษะความเป็นมืออาชีพในการสอนของครูในโรงเรียน แก้ปัญหานักเรียนมีพฤติกรรมก่อความวุ่นวายในโรงเรียน (Sato, M., 2016) SLC ในประเทศจีน มีการนำรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนแบบ SLC ไปปรับใช้เกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี 1990 โดยกลุ่มนักวิจัยชาวเซี่ยงไฮ้ ได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับ SLC นำมาแปลและตีพิมพ์ในปี 2003 ในหนังสือทฤษฎีทางวิชาการสำหรับนักวิจัยเชิงปฏิบัติการสำหรับครู ซึ่งกลายเป็นหนังสือที่ขายดีอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะหนังสือชื่อ Silent Revolution ซึ่งเป็นหนังสือหนังสือที่ครูในประเทศจีน นำไปเป็นต้นแบบของนวัตกรรมสำหรับศตวรรษที่ 21 SLC จึงได้รับการยกย่องว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการศึกษามีคุณภาพ ในการปฏิรูปหลักสูตรของประเทศจีน (Sato, M., Makio, M, Hayashi, T. & Ohno, M., 2015)

สำหรับประเทศไทย หลังจากทีในงานมหกรรมการศึกษา EDUCA เมื่อปี 2016 ได้มีการนำแนวคิด SLC นี้เข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทย จนถึงปัจจุบันมีโรงเรียนกว่า 50 โรงเรียนที่นำแนวคิดเรื่องโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ไปใช้แล้วประสบความสำเร็จ ยกตัวอย่างเช่น โรงเรียนสาธิตพัฒนาที่เริ่มนำแนวคิดนี้ไปใช้ตั้งแต่ ปี 2558 ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากบุคลากรภายในโรงเรียน (จิณณภัทร พิบูลวิจิตรารัง, 2565) แต่ด้วยแนวคิดนี้เป็นการสร้างระบบ

กิจกรรมขึ้นจากภายใน คือ มีการสร้างการมีส่วนร่วมของครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครอง รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ในชุมชนซึ่งกิจกรรมที่สร้างจะต้องมีความเชื่อมโยง เป็นระบบที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ความน่าสนใจสำหรับแนวคิดนี้ก็คือ เรื่องของทัศนคติของตัวครูผู้สอน เพราะการจัดการเรียนการสอนของไทยตั้งแต่ในอดีต ครูผู้สอนจะเป็นผู้ออกแบบการจัดการเรียนสอนเพียงฝ่ายเดียว หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องของครูผู้สอนและนักเรียนเท่านั้น และส่วนใหญ่ครูผู้สอนจะไม่ให้ใครเข้ามาเกี่ยวข้อง ในเรื่องของการเรียนการสอนโดยไม่จำเป็น แต่ด้วยรูปแบบของการจัดการรูปแบบ SLC ครูผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้บุคคลอื่น ทั้งเพื่อนครูในโรงเรียน ผู้ปกครอง สมาชิกในชุมชน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมสังเกตการณ์ และเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันเป็นการเปลี่ยนทัศนคติของครูผู้สอนในอดีตให้เปิดกว้างทางความคิด แต่ถ้าโรงเรียนใดสามารถดำเนินการในเรื่องนี้ได้ตามบริบทที่จะส่งผลดีต่อการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนนั้นเป็นอย่างยิ่ง

องค์ประกอบของโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ SLC

องค์ประกอบโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มี 3 องค์ประกอบ (ชาโต มานานุ, 2559) ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ 2) ปรัชญาของชุมชนแห่งการเรียนรู้ และ 3) ระบบกิจกรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้รายละเอียดดังนี้

1. วิสัยทัศน์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Vision) คือ โรงเรียนเป็นสถานที่ฝึกอบรม และให้ความรู้แก่นักเรียน และครูในโรงเรียนที่ให้การอบรมและการเรียนรู้ในฐานะผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา ผู้ปกครองและคนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการปฏิรูปโรงเรียน โดยที่โรงเรียนเข้าบริบทของชุมชนความต้องการของชุมชนและผู้ปกครองสามารถตอบสนองต่อความต้องการ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

2. ปรัชญาของชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือ หลักแห่งความรู้และความจริง ประกอบด้วย

2.1 ปรัชญาการเป็นสาธารณะ (Public Philosophy) การที่โรงเรียนและห้องเรียนจะต้องเป็นสถานที่แหล่งการเรียนรู้ของทุกคน ไม่มีใครเป็นเจ้าของแต่เพียงผู้เดียว สร้างให้ห้องเรียนเป็นพื้นที่แสดงผลงานต่อสาธารณะ มีการนำเสนอผลงานของชั้นเรียนอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างห้องเรียนชุมชนเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

2.2 ปรัชญาการมีประชาธิปไตย (Democracy Philosophy) เป็นการทำให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีความเป็นประชาธิปไตยสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระภายใต้ความ

เสมอภาคและความเท่าเทียมซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในอนาคตต่อไป ความสำคัญของประชาธิปไตย (Democracy Philosophy) ต้องสามารถเชื่อมโยงระหว่างเด็กกับเด็กเด็ก และครูกับครูจะต้องให้ความเคารพซึ่งกันและกัน สร้างความสัมพันธ์ในการรับฟังซึ่งกันและกัน ไม่ทอดทิ้งใครให้อยู่เพียงลำพังในห้องเรียน

2.3 ปรัชญาความเป็นเลิศ (Excellent Philosophy) การที่เด็กทุกคนมีสิทธิพัฒนาศักยภาพเพื่อก้าวไปสู่ความเป็นเลิศตามแนวทางของตัวเองโดยความเป็นเลิศในที่นี้ หมายถึง ไม่ว่าจะเจอเงื่อนไขแบบใดก็สามารถรับมือต่อเงื่อนไขนั้นได้อย่างดีที่สุด โดยทั่วไปแล้วระดับหัวข้อในชั้นเรียนของบรรดาครูมักต่ำเกินไป แทบจะไม่เคยเห็นว่าชั้นเรียนไหนล้มเหลวจากการให้หัวข้อเด็กที่สูงเกิน ซึ่งการยกระดับหัวข้อขึ้นเพื่่อมุ่งสู่ปรัชญาความเป็นเลิศ

3. ระบบกิจกรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ 1) การเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังในห้องเรียน (Collaborative Learning) 2) การสร้างความเป็นเพื่อนร่วมงาน (Collegiality) และชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community) 3) การเข้าร่วมเรียนรู้ของผู้ปกครองและคนในชุมชนท้องถิ่น (Parental and Community Involvement) เพื่อเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนานักเรียนทุกคนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันแบบร่วมมือรวมพลัง ทั้งใน มิติของผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครองหรือชุมชน อย่างเต็มศักยภาพและใช้ชีวิตในสังคมได้ อย่างมีความสุข นำไปสู่การสร้างโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยระบบ กิจกรรม 3 ส่วนนั้นจะเข้ามาอยู่ในรูปแบบกิจกรรมภายในโรงเรียนอย่างเป็นธรรมชาติ

คุณลักษณะสำคัญของโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ SLC

คุณลักษณะของโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นปรัชญาและวิสัยทัศน์ที่ทรงพลังที่สุดในการปฏิรูปโรงเรียน สามารถเปลี่ยนแปลงแนวทางปฏิบัติของโรงเรียนแบบเดิมไปสู่โรงเรียนที่มีนวัตกรรมสอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 เป็นแนวทางที่มีหลักคิดเป็นเหตุเป็นผลตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีทางการศึกษาที่ได้รับการยอมรับอย่างสูง ทั้งมุมมองเชิงวิชาการและงานวิจัยจากภาคปฏิบัติในหลายประเทศของเอเชีย เป็นทั้งปรัชญาและแนวปฏิบัติที่ยินยัดที่จะปกป้อง การจัดการศึกษา โดยรัฐที่ต้องจัดให้แก่สาธารณะ (Public Education) สร้างหลักประกันทั้งในเชิงคุณภาพและความเท่าเทียม ไม่ยอมจำนนต่อแนวนโยบายการศึกษาตามแนวทางเสรีนิยมใหม่ที่เน้นการแข่งขัน โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ตั้งอยู่บนฐานความคิดแบบสังคมประชาธิปไตย (Social Democracy) ที่สนับสนุนให้พลเมือง และภาคประชาสังคมเคลื่อนไหวตามวิถีประชาธิปไตย

ดังนั้นกล่าวโดยสรุปได้ว่า โรงเรียนในฐานะเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ เป็นรูปแบบหนึ่งของการบริหารโรงเรียนที่ไม่มียึดบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นศูนย์กลาง โดยทุกคนมีส่วนร่วมในการ

บริหารงานภายใต้วิสัยทัศน์ที่กำหนดร่วมกัน มีความเป็นประชาธิปไตยมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น

ประเด็นการนำรูปแบบ SLC ไปใช้ในบทบาทที่ต่างกัน

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด SLC เป็นการพัฒนาคณาภพการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนทุกคนผ่านกระบวนการพัฒนาครู โดยใช้ชั้นเรียนและห้องเรียนเป็นฐาน โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ห้องเรียนเปิดกว้างเป็นห้องเรียนสาธารณะ รับฟังความคิดเห็น สามารถปรับเปลี่ยนตามบริบทของโรงเรียน หลักการสำคัญของแนวคิด SLC คือ ทำให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ที่ดีที่สุดผ่านปรัชญาทางการศึกษา 3 ด้าน (Garcia-Carrion, R., Gomez, A., Molina, S. & Ionescu, V., 2017; García-Carrión, R., et al., 2020; Mello, R.R. & Braga, F.M.; 2018) 1) วิสัยทัศน์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Vision) 2) ปรัชญาของชุมชนแห่งการเรียนรู้ ปรัชญาการเป็นสาธารณะ (Public Philosophy) ปรัชญาการมีประชาธิปไตย (Democracy Philosophy) ปรัชญาความเป็นเลิศ (Excellent Philosophy) 3) ระบบกิจกรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) การสร้างความเป็นเพื่อนร่วมงาน (Collegiality) การเข้าร่วมเรียนรู้ ของผู้ปกครอง (Parental and Community Involvement) ซึ่งสามารถใช้ได้กับทุกโรงเรียนทุกบริบทของสังคมเหมาะกับการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประยุกต์ใช้แนวคิด SLC ในการบริหารโรงเรียน

การนำแนวคิด SLC ไปประยุกต์ใช้สามารถนำไปใช้ตามบทบาทที่แตกต่างกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง สรุปเป็นรายละเอียดได้ดังนี้

1) บทบาทผู้บริหาร SLC เป็นแนวคิดที่ใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์สำหรับการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนได้อย่างชัดเจน ตลอดจนทำให้ผู้บริหารสามารถรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อปรับเปลี่ยนนโยบายให้เหมาะสมและตรงความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน

2) บทบาทครู SLC เป็นแนวทางสำหรับการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนตามความต้องการของผู้เรียน โดยได้รับการสนับสนุนทรัพยากรจากผู้ที่เกี่ยวข้องนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูกับชุมชน ครูกับนักเรียน และครูกับผู้ปกครอง ตลอดจนการจัดบรรยากาศห้องเรียนสาธารณะให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของทุกคน

3) บทบาทนักเรียน SLC ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมและแสดงออกมากขึ้น ผ่านการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระตามหลักประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการออกแบบการเรียนรู้ของตนเองตลอดจนสามารถเพิ่มเติมทักษะการเรียนรู้ต่างๆ ตามความชอบของตนเองภายใต้ความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งจะนำไปสู่ความสุขและความสำเร็จในการเรียน

4) บทบาทผู้ปกครอง SLC เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งในการออกแบบการจัดการเรียนการสอน และมีโอกาสได้เข้ามาเรียนรู้ในห้องเรียนสาธารณะอย่างเป็นอิสระ รวมไปถึงได้แบ่งปันองค์ความรู้และทรัพยากร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์แบบ

ดังนั้นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ จึงเป็นการจัดการระบบการบริหารโรงเรียนที่ตอบสนองความต้องการของบริบทชุมชน การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียน ทำให้สามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้อย่างคุ้มค่าต่อการจัดการเรียนการสอน และ SLC ยังช่วยสนับสนุนระบบประชาธิปไตย คือ การยอมรับฟังความคิดเห็นของทุกคนที่เข้ามาโดยมีวิสัยทัศน์ร่วมกันและสามารถเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาไปในทิศทางที่เป็นเป้าหมายเดียวกัน นอกจากนี้ SLC ยังเป็นรูปแบบการจัดการระบบที่ดีและสร้างบรรยากาศเชิงบวกที่สามารถทำได้จริง ทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการเรียนรู้ภายใต้การตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลจนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เหมาะสมกับบริบท ในขณะที่ครูสามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงานและการเห็นคุณค่าในหน้าที่ของตนสำหรับผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญ สามารถเกิดความเข้าใจลึกซึ้งและมีศักยภาพในการบริหารงานการนิเทศ การเป็นพี่เลี้ยง และยอมรับต่อผลลัพธ์ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ของทุกฝ่าย

ตัวอย่างแนวทางการสร้างโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ในประเทศไทย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ตัวอย่างแนวทางการสร้างโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ในประเทศไทยในปัจจุบัน ผู้เขียนแบ่งออกเป็น 2 กรณีศึกษาดังนี้ 1) กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตพัฒนา และ 2) กรณีศึกษาโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งทั้งสองกรณีศึกษาได้นำ SLC ไปใช้ในเชิงนโยบายสำหรับหน่วยงานต้นสังกัดดังนี้

กรณีศึกษาแรก ลัดดา ภูเกียรติ และคณะ (2562) ได้ศึกษาแนวทางการสร้างโรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตพัฒนา พบว่า รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ควรมี 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การสร้างความรู้และความเข้าใจทำให้เกิดคุณค่าประกอบด้วย การใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5-STEP) ได้แก่ การตั้งคำถาม การแสวงหาความรู้สารสนเทศ สร้างองค์ความรู้ เรียนรู้เพื่อการสื่อสาร และการตอบแทนสังคม ส่วนระยะที่ 2

การสร้างโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้วยการใช้ทักษะของการเรียนรู้ผ่านบทเรียนและการร่วมมือรวมพลังระหว่างสมาชิกของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ทั้งในและนอกโรงเรียนในการร่วมกันออกแบบและวางแผนโปรแกรมการเรียนรู้และกิจกรรมตามปรัชญาของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centre) ซึ่งผลที่เกิดขึ้นคือบรรยากาศเชิงบวกระหว่างผู้เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 ฝ่าย ได้แก่ ครู นักเรียนและผู้บริหารหรือผู้เชี่ยวชาญ

กรณีศึกษาที่สอง อนงค์กาญจน์ ศรีจันทร์ (2563) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ พบว่า การสะท้อนคิดเป็นแนวทางของการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ นั้น คือ ต้องมีการประเมินผลเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ร่วมกันของชุมชนและโรงเรียนมีความต้องการจำเป็นสูงสุด จึงจะทำให้ได้ประโยชน์กับทุกฝ่ายการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพของนักเรียนด้วยการเสริมสร้างโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ไปใช้โดยในช่วงเริ่มต้นควรมีผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาคอยให้การดูแลช่วยเหลือหากเกิดข้อสงสัย เพื่อให้มีการเรียนรู้พัฒนาร่วมกันอย่างต่อเนื่องจนเกิดความเข้าใจอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการนำไปสู่การปฏิบัติ

บทสรุป

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community SLC) ของซาโต มาซาฮิโระ ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบได้แก่ วิสัยทัศน์ (Vision) ปรัชญา (Philosophy) และระบบกิจกรรม (Activity) นำไปสู่แนวทางการบริหารโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการในระบบกิจกรรม เนื่องจากการนำแนวทางนี้ไปใช้ในทางปฏิบัติเพื่อให้เป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ สามารถปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับสภาพบริบทที่นำไปใช้ได้จริง โดยผู้เขียนสรุปแนวทางการบริหารโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้ดังนี้

1) การบริหารโรงเรียนภายใต้การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถร่วมกันกำหนดเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติโดยใช้หลักประชาธิปไตย ตลอดจนสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารได้ตามบริบทที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

2) การบริหารโรงเรียนภายใต้หลักปรัชญา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 2.1) หลักประชาธิปไตย เป็นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน การรับฟังและการแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ 2.2) ความเป็นห้องเรียนสาธารณะ ทุกคนสามารถร่วมกัน

ออกแบบห้องเรียนและการจัดการเรียนการสอนภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้ และ 2.3) ความเป็นเลิศ เป็นการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความแตกต่างกันให้เกิดศักยภาพสูงสุด โดยนักเรียนมีส่วนร่วมออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างเต็มความสามารถ

3) การบริหารโรงเรียนภายใต้ระบบกิจกรรม โดยมีการเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วน ภายใต้เครือข่ายความร่วมมือของทุกฝ่ายได้แก่ ผู้บริหารกับชุมชน ผู้บริหารกับครู ระหว่างครูด้วยกัน ครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน โรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชนกับโรงเรียน โดยมีเป้าหมายร่วมกันเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่แท้จริง

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการบริหารโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ภายใต้การกำหนดวิสัยทัศน์ ปรัชญา และระบบกิจกรรมร่วมกันของทุกภาคส่วน สามารถแบ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติได้ 5 ขั้นตอน (5 Steps 5L) ดังนี้

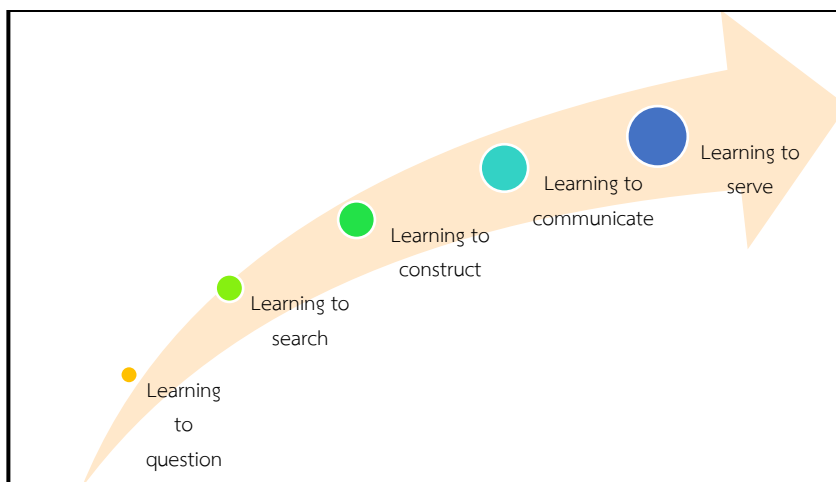
1. การตั้งคำถาม (Learning to Question) การมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองในการกำหนดปัญหา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน มีการยอมรับซึ่งกันและกัน มีความเป็นประชาธิปไตยยอมรับฟังซึ่งกันและกัน เพื่อเป้าหมายร่วมกัน

2. การแสวงหาความรู้สารสนเทศ (Learning to Search) ใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนของตน

3. สร้างองค์ความรู้ (Learning to Construct) สามารถเกิดองค์ความรู้จากการแสวงหาได้ด้วยตนเองสร้างความเป็นเลิศในด้านที่ตนสนใจได้อย่างอิสระ

4. เรียนรู้เพื่อการสื่อสาร (Learning to Communicate) นำเสนอแนะนำแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เพื่อพัฒนาดตนเองเป็นไปตามบริบทที่ตนเองมีความสนใจ

5. การตอบแทนสังคม (Learning to Serve) รู้หน้าที่ของตนรับผิดชอบต่อตนเองสังคม และประเทศชาติ

ภาพที่ 1 แนวทางการบริหารโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 Steps 5L)

กล่าวโดยสรุป แนวทางการบริหารโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) มีประโยชน์และส่งผลทำให้โรงเรียนในบริบทที่แตกต่างกัน จะสามารถพัฒนาความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และสามารถนำองค์ความรู้ไปขยายต่อยอด และใช้กลยุทธ์เพื่อการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ตรงตามบริบทของโรงเรียนแต่ละขนาด ตลอดจนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณภาพ การจัดการศึกษาของไทย ยกย่องแก้ปัญหาคุณภาพการจัดการศึกษาทำให้เกิดจุดแข็งในการบริหารจัดการโรงเรียน ทั้งด้านการบริหารและด้านวิชาการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ ทิพนเตร. (2561). *การพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิริยณภา หนูอินทร์. (2562). *การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 1(4), 33-39.
- จิณณภัทร พิบูลิทธิธารัง. (2565). *กลยุทธ์การบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำและนวัตกรรมการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสยาม.
- ชาโต มานาบุ. (2559). *การปฏิรูปโรงเรียน แนวความคิด “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” กับการนำทฤษฎีมาปฏิบัติจริง*. นนทบุรี : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.

- ลัดดา ภูเกียรติและคณะ. (2562). *แนวทางการสร้างโรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้: กรณีศึกษา โรงเรียนสาธิตพัฒนา*. เข้าถึงได้จาก https://www.satitpattana.ac.th/web/news/public_ksp_OneSchoolOneInnovation2560/Guide_to_Creating_School_Community_Learning.pdf
- สายสุนีย์ กอสนาน. (2562). *ชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพโดยผสมผสานเครือข่ายสังคมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบไตร่ตรองที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อนงค์กาญจน์ ศรีจันทร์. (2563). *แนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ตามแนวคิด โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรถพล อนันตวรสกุล. (2562). *ชั้นเรียนคือพื้นที่ที่ทรงพลังของการพัฒนาวิชาชีพครู*. เข้าถึงได้จาก <https://adaybulletin.com/talk-guest-lifelong-learning-athapol-anunthavorasakul/42460>
- Dewey, J. (1927). *The public and its problems*. New York : H. Holt and Company.
- EDUCA Review. (2564). *SLC - School as Learning Community โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ พร้อมภาพประกอบ Infographic*. เข้าถึงได้จาก <https://www.educathai.com/knowledge/articles/480>
- Elboj, C., et al. (2002). *Comunidades de aprendizaje. Transformar la educación*. Barcelona : Graó.
- García-Carrión, R., et al. (2020). Teacher Induction in Schools as Learning Communities: Successful Pathways to Teachers' Professional Development in a Diverse School Serving Students Living in Poverty. *Sustainability*, 12(7146), 1-15.
- Garcia-Carrion, R., Gomez, A., Molina, S. & Ionescu, V. (2017). Teacher Education in Schools as Learning Communities: Transforming High- Poverty Schools through Dialogic Learning. *Aust. J. Teach. Educ*, 42, 44-56.

- Mello, R.R. & Braga, F.M. (2018). School as Learning Communities: an effective Alternative for Adult Education and Literacy in Brazil. *Front. Educ*, 3(114), 1-17.
- Sato, M. (2016). *Enhancing Collaborative Learning: Challenges of School as Learning Community*. Thailand : Keynote for EDUCA2016.
- Sato, M., Makio, M, Hayashi, T. & Ohno, M. (2015). Abrupt intensification of North Atlantic Deep Water formation at the Nordic Seas during the late Pliocene climate transition. *Geophysical Research Letters*, 42(12), 4949-4955.
- Senge, P.M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization*. New York : Currency Doubleday.